

Institutionen för ekonomi

Handledare: Bengt Åkesson

Datum: 2006-05-31

Kandidatuppsats i handelsrätt/skatterätt

Låneförbudet

~

Synnerliga skäl & Särskilda omständigheter

Författare

Sandra Gunnarsson

Pernilla Qvick

Förord

Vi vill rikta vår tacksamhet till alla de personer som har gjort den här uppsatsen möjlig.

Vi tackar:

Bengt Åkesson, universitetsadjunkt i juridik vid Högskolan Kristianstad, för hans engagemang och givande handledning.

Claes Cerin, Torå Fexler & Hans Bengtsson på Skatteverket för trevligt bemötande och värdefull information.

Anders Håkansson, bibliotekarie vid Högskolan Kristianstad, för vänlig och snabb service.

Vi vill även tacka alla andra personer som har bidragit till denna uppsats.

Kristianstad 2006-05-31

Sandra Gunnarsson & Pernilla Qvick

Sammanfattning

Syftet bakom låneförbudet var att införa ett skydd för bolagets borgenärer och förhindra att låntagare kunde undgå eller skjuta upp beskattningen. Låneförbudet delas in i två kategorier; närståendelåneförbudet, vilket inriktar sig på den krets till vilka lån är förbjudna och förvärvslåneförbudet, som inriktar sig på syftet med lånet. Det är enligt regeringen viktigt att det finns en viss flexibilitet för att undvika oönskade konsekvenser i enstaka fall. Lagen innehåller därför en bestämmelse om möjlighet till dispens, vilket medför att transaktionen blir laglig. För att få dispens från närståendelåneförbudet krävs det att synnerliga skäl föreligger medan dispens från förvärvslåneförbudet kan ges om särskilda omständigheter finns. Om ett förbjudet lån föreligger ska detta beskattas enligt IL om inte synnerliga skäl föreligger.

I lagen definieras inte vad begreppen innebär och uppsatsens syfte är därför att studera vilka faktorer som krävs för att synnerliga skäl och särskilda omständigheter ska föreligga. Undersökningen av synnerliga skäl inriktats på när beskattning av ett förbjudet lån kan underlåtas. För att finna vilka dessa faktorer kan vara har vi studerat rättsfall från Regeringsrätten och Kammarrätten. Vi har även beaktat förarbeten och doktrin. Det har varit svårare att finna rättsfall som berör begreppet särskilda omständigheter vilket har medfört att vi istället har studerat förarbeten och dispensärende från Skatteverket. Vi vill med uppsatsen även studera om syftena till låneförbudet frångås om dispens medges.

De faktorer som vi har funnit avgörande för om synnerliga skäl föreligger är säkerhet, marknadsmässig ränta och återbetalningstid. Det är viktigt att poängtera att det är de här faktorerna tillsammans som har medfört underlåtelse av beskattning. Det har varit svårt att finna någon enskild faktor som varit avgörande, då domstolarna har gjort en helhetsbedömning i varje enskilt fall. De särskilda omständigheter som vi har funnit ge dispens från förvärvslåneförbudet är generationsväxlingsfall, då en delägare vill bli utlöst och om utomstående personer vill förvärva aktier i ett bolag. Även omstrukturering är en faktor som kan medföra att dispens ges. Efter en samlad bedömning av närståendelåneförbudet och förvärvslåneförbudet kan vi konstatera att dispens inte medför att syftena bakom låneförbudet frångås.

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen (2005:551) (om inte annat anges)
Dnr	Diarienummer
EG	Europeiska gemenskapen
IL	Inkomstskattelagen (1999:1229)
Not.	Notismål
Prop.	Proposition
Ref.	Referatmål
RÅ	Regeringsrättens årsbok

Innehållsförteckning

---

1. Inledning	1
1.1 Forskningsbakgrund	1
1.2 Syftet.....	3
1.3 Metod.....	3
1.4 Avgränsningar	3
1.5 Material.....	3
1.6 Disposition.....	4
2. Låneförbudet	6
2.1 Bakgrund till låneförbudet.....	6
2.2 Civilrättsliga regler	7
2.2.1 Närståendelåneförbudet	7
2.2.2 Förvärvslåneförbudet	10
2.2.3 Dispens	13
2.2.4 Förteckning över lån	14
2.2.5 Rättsföljder	14
2.3 Skatterättsliga regler	15
3. Underlåtelse av beskattning samt dispens	17
3.1 Underlåtelse av beskattning vid synnerliga skäl.....	18
3.2 Dispens från förvärvslåneförbudet vid särskilda omständigheter	25
4. Analys	30
4.1 Synnerliga skäl	30
4.1.1 Förhållanden vid lånets tillkomst	30
4.1.2 Lånets samband med bolagets verksamhet och dess syfte.....	31
4.1.3 Bolagets säkerhet för fordran.....	32
4.1.4 Lånetidens längd och återbetalningstidpunkt	33
4.1.5 Låntagarens återbetalningsförmåga	33
4.1.6 Risken för undandragande av skatt	34
4.1.7 Räntan.....	34
4.2 Särskilda omständigheter.....	35

4.2.1 <i>Generationsväxlingsfall</i>	35
4.2.2 <i>Fall då en delägare vill bli utlöst</i>	35
4.2.3 <i>Fall då en utomstående vill förvärva aktier från bolaget</i>	36
4.2.4 <i>Omstruktureringsfall</i>	36
5. Slutsats	37

---

1. Inledning

Kapitlet inleds med en forskningsbakgrund till låneförbudet. Vidare beskrivs syftet med uppsatsen, vilken metod som använts och vilka avgränsningar som gjorts. Kapitlet avslutas med en redogörelse om vilket material som har använts och uppsatsens fortsatta disposition.

1.1 Forskningsbakgrund

När ett aktiebolag bildas måste ett minimikapital skjutas in. Om ägaren direkt efter registrering skulle kunna låna tillbaka det belopp som han eller hon betalt in skulle bolagets kreditvärdighet vara beroende av ägarens privata ekonomi. Lagstiftaren ansåg istället att den som ville driva ett företag vars kreditvärdighet var beroende av ägarens privata ekonomi borde använda en företagsform med personligt ansvar. Låneförbudet blev ett sätt att förhindra att aktiebolagsformen användes i dessa fall.¹ Tanken är att aktiebolaget själv ska ha ett eget kapital som ska skydda borgenärerna. Därför finns det regler i ABL med syfte att skydda bolagets egna kapital, en av dessa regler är låneförbudet.

En annan orsak till att låneförbudet uppkom var att det tidigare varit vanligt att någon med dominerande inflytande i ett aktiebolag lånade pengar från bolaget för sin privata konsumtion. På detta sätt kunde låntagaren undgå eller skjuta upp beskattningen. Denna form av skatteflykt ville lagstiftaren komma tillrätta med och införde låneförbudet.²

Idag regleras låneförbudet i ABL:s 21 kapitel. Låneförbudet har delats in i två kategorier; det generella låneförbudet,³ ofta benämnt närståendelåneförbudet, och det särskilda utlåningsförbudet,⁴ ofta benämnt förvärvslåneförbudet. Närståendelåneförbudet inriktar sig på den krets till vilka lån är förbjudna, medan förvärvslåneförbudet istället inriktar sig på syftet med lånet⁵. Det är enligt regeringen viktigt att det finns en viss flexibilitet för att undvika oönskade konsekvenser i enstaka

---

¹ Grosskopf, G., 1990, s. 28

² Kedner, G., Roos, CM. & Skog, R., 1996, s. 126

³ Som vi har valt att fortsättningsvis benämna närståendelåneförbudet.

⁴ Som vi har valt att fortsättningsvis benämna förvärvslåneförbudet.

⁵ Nerep, E., 1994, s. 273

fall⁶. Lagen innehåller därför en bestämmelse om möjligheten till dispens, vilket medför att transaktionen blir laglig. För att få dispens från närståendelåneförbudet krävs att synnerliga skäl föreligger medan dispens från förvärvslåneförbudet kan medges om särskilda omständigheter finns.⁷ I lagen definieras inte närmare vad begreppen innebär. Det krävs emellertid att mycket starka skäl ska föreligga för att dispens ska medges för ett närståendelån, medan det för förvärvslån ställs lägre krav⁸.

Om ett förbjudet lån föreligger ska det beskattas som inkomst av tjänst eller näringsverksamhet, om inte synnerliga skäl föreligger. Detta innebär att uttaget jämföras med lön och kan medföra höga skattekonsekvenser för låntagaren. Beskattningen av lånebeloppet regleras i IL, både när det gäller fysisk och juridisk person⁹.

I vissa fall kan det vara viktigt för låntagaren att känna till möjligheten till dispens eller vad som krävs för att beskattning ska underlåtas. Skulle ett förbjudet lån föreligga kan låntagaren drabbas av en hög beskattning men även fängelse och böter. Även i andra fall, som till exempel vid generationsskifte, kan det vara till stor nytta att få dispens från låneförbudet för att kunna behålla företaget inom familjen.

Vi vill med denna uppsats försöka klargöra vilka de synnerliga skälen och särskilda omständigheterna kan vara. Bestämmelserna om förbjudna lån för med sig att rättshandlingen ska bedömas på samma grunder både ur civilrättslig och skatterättslig synvinkel.¹⁰ Detta torde innebära att de synnerliga skäl som krävs vid dispensansökan är samma som de synnerliga skäl som krävs för underlåtelse av beskattning. Uppsatsens del om synnerliga skäl inriktar sig dock främst på den skatterättsliga synvinkeln, det vill säga vad som krävs för att beskattning ska underlåtas vid ett förbjudet lån. Delen som gäller särskilda omständigheter behandlar istället vad som krävs för att dispens ska medges från förvärvslåneförbudet.

---

⁶ Prop. 2004/05:85 s. 434

⁷ ABL 21:8

⁸ Sandström, T., 2005, s. 319

⁹ IL 11:45, 15:3

¹⁰ Sund, L-G., 2001, s. 354

1.2 Syftet

Syftet med uppsatsen är att studera vilka de synnerliga skälen och särskilda omständigheterna kan vara. Detta syfte kan preciseras i följande frågeställningar:

- Vilka är de synnerliga skälen som måste föreligga för att underlåta beskattning vid närståendelån?
- Vilka är de särskilda omständigheter som måste föreligga för att dispens ska kunna medges från förvärvslåneförbudet?
- Kan dispens innebära att syftet bakom låneförbudet frångås?

1.3 Metod

Denna uppsats har behandlats utifrån den rättsdogmatiska metoden. Detta innebär att man tolkar gällande rätt med hjälp av lagtext, förarbeten, rättspraxis och doktrin.¹¹ Som komplement har vi använt oss av intervjuer.

1.4 Avgränsningar

För att uppsatsen inte ska bli alltför omfattande har vi gjort en del avgränsningar. Den första avgränsningen är att vi i rättsfallen och dispensärendena inte har undersökt när ett förbjudet lån föreligger, utan vi har inriktat uppsatsen på när beskattning av det förbjudna lånet kan underlåtas eller när dispens kan ges. Den andra avgränsningen är att vi inte heller utifrån rättsfallen har belyst vilka rättsföljder som uppkommer enligt ABL när ett förbjudet lån har uppstått.

1.5 Material

År 2006 trädde en ny ABL i kraft, vilken vi har utgått från i uppsatsen. Låneförbudet regleras i 21 kapitlet i ABL och beskattning av ett förbjudet lån sker enligt 11 kapitlet 45 § och 15 kapitlet 3 § i IL. För att se om förändringar har skett i regleringen av låneförbudet har vi fått gå tillbaka och studera 1975 års ABL och författningskommentarerna¹² till 2005 års ABL. Vid jämförelsen har vi funnit att större delen av lagtexten har överförts oförändrad till den nya ABL. Dock har vi funnit att en

---

¹¹ Peczenik, A., 1995, s. 33 ff.

¹² Prop. 2004/05:85 s. 803 ff.

lättnad gjorts i förvärvslåneförbudet, vilken diskuteras mer i 2.2.2. Vi har i övrigt valt att inte diskutera de små förändringar som skett eftersom vi anser att de inte har någon betydelse för uppsatsen. I lagen stadgas inte vilka de synnerliga skälen och särskilda omständigheterna är för att få dispens och inte heller vilka de synnerliga skälen är för att underlåta beskattning. Detta har gjort att vi fått beakta förarbeten till lagen, rättsfall och dispensärenden för att se vilka dessa kan vara. För att undersöka vad experter på området anser om dispens från låneförbudet har vi använt oss av doktrin. Eftersom Skatteverket är de som beslutar om dispens har vi även kontaktat dem för att höra på vilka grunder de bedömer om särskilda omständigheter föreligger.

Eftersom lagen har förändrats under åren har vi valt att använda oss av så nya rättsfall som möjligt. Detta eftersom vi vill veta hur rättsläget ser ut idag och vilka faktorer som skulle medföra att ett förbjudet lån blir lagligt eller att beskattning av lånet underlåts om situationen skulle uppkomma idag. Vid undersökningen om vilka synnerliga skäl som kan underlåta beskattning har vi använt oss av rättsfall från högsta instans, det vill säga Regeringsrätten. I dessa rättsfall har dispens inte sökts till Skatteverket utan det förbjudna lånet har upptäckts i efterhand. Vi har även kompletterat med domar från Kammarrätten. Vid undersökningen av särskilda omständigheter har det dock varit svårare att finna rättsfall som har berört uppsatsens frågeställning. Därför har vi istället studerat förarbeten och ärenden från Skatteverket för att finna vilka de särskilda omständigheterna kan vara som gör att dispens kan medges. Eftersom Skatteverkets dispensärenden kan överklagas till Regeringen har vi även försökt få ärenden från dem, dock utan framgång. Detta har gjort att vårt material på detta område blivit begränsat. Vid kontakt med Skatteverket framkom att inte särskilt många dispenser söks och långt ifrån alla berör uppsatsens område.

1.6 Disposition

I **kapitel två** redogörs kort för bakgrunden till låneförbudet. Därefter beskrivs närstående- och förvärvslåneförbudet i ABL. Kapitlet avslutas med en redogörelse för de bestämmelser i IL som är aktuella för uppsatsen.

I kapitel tre undersöks när beskattning kan underlåtas eller när dispens kan ges av ett förbjudet lån. Utredningen bygger på de formella rättskällorna; författning, förarbeten, rättspraxis och doktrin.

I kapitel fyra analyseras det material vi funnit. Vi försöker finna vad som krävs för att beskattning ska underlåtas och vilka omständigheter som medför att dispens medges från förvärvslåneförbudet.

I kapitel fem besvaras uppsatsens syfte; vilka de synnerliga skälen är för att underlåta beskattning och vilka de särskilda omständigheterna är för att medge dispens.

---

2. Låneförbudet

Kapitlet inleds med en bakgrund till låneförbudets uppkomst. Därefter följer vad som stadgas i ABL om låneförbudet; att det är förbjudet att ge lån till närstående och ge lån för att förvärva aktier i bolaget. Även dispens och rättsföljder kommer att behandlas. Kapitlet avslutas med vad som gäller enligt IL om ett förbjudet lån föreligger.

2.1 Bakgrund till låneförbudet

Innan lagen om penninglån till aktieägare trädde ikraft, fanns det inget uttryckligt låneförbud i ABL. Högsta domstolens attityd var tämligen mjuk och om aktieägarens ekonomi vid lånetillfället var god, ansågs lånet inte strida mot utbetalningsförbudet. Om däremot aktieägarens ekonomi var så svag att återbetalning inte kunde förväntas, ansågs förtäckt vinstutdelning föreligga. Det var 1973 års riksdag som införde den första regleringen av penninglån till aktieägare. Det så kallade låneförbudet, som blev termen för begreppet, infördes senare i ABL 1975:1385 12 kapitlet 7 §.¹³

De bestämmelser som finns idag om penninglån uppkom av två huvudskäl. Det första var om det är överensstämmande med grunderna för ABL att ett bolags bundna kapital helt eller delvis uppvägs av en fordran på en aktieägare. Aktiebolagets betalningsförmåga skulle vara helt beroende av aktieägarens personliga kreditvärdighet och då borde verksamheten istället ha drivits i juridisk företagsform med personligt ansvar.¹⁴ Syftet var alltså att skapa ett skydd för bolagets borgenärer, anställda, leverantörer, aktieägare och staten. Det andra skälet var av skatterättslig karaktär. Aktieägare kunde fritt låna från bolaget för sin privata konsumtion och på så sätt undvika eller skjuta upp beskattning. Det sist nämnda skälet har gjort att det har uppkommit många diskussioner om det verkligen är ABL:s uppgift att styra ägarnas skatteplanering.¹⁵

---

¹³ Rodhe, K., 2002, s. 109 ff.

¹⁴ Prop. 1973:93 s. 90 ff.

¹⁵ Sandström, T., 2005, s. 316

2.2 Civilrättsliga regler

Den 1 januari 2006 trädde en ny ABL¹⁶ i kraft, i vilken låneförbudet regleras i 21 kapitlet. Bestämmelserna i den gamla lagen har till stor del förts över till den nya lagen. Låneförbudet kan delas in i två kategorier: närståendelåneförbudet och förvärvslåneförbudet. Närståendelåneförbudet inriktar sig på den krets till vilka lån är förbjudna, med vissa undantag. Förvärvslåneförbudet gäller istället oavsett vem som lånar och inriktar sig på syftet med lånet, det vill säga om syftet är att förvärva aktier i det långivande bolaget.¹⁷ Det är viktigt att observera att låneförbudet avser penninglån. Normala varukrediter omfattas alltså inte av förbudet.¹⁸

2.2.1 Närståendelåneförbudet

Låneförbudbestämmelsen inleds med ett förbud mot penninglån till närstående.

De som omfattas av närståendelåneförbudet är följande:

- a) aktieägare
- b) styrelseledamöter eller verkställande direktör i bolaget eller i annat bolag i samma koncern
- c) de som är närstående med ovan nämnda.¹⁹

Utgångspunkten är att aktieägare, styrelseledamöter och verkställande direktör inte får låna pengar från bolaget. Här omfattas även styrelsesuppleanter och vice verkställande direktör. Utöver dem har lagstiftaren även dragit in fler personer i den förbjudna kretsen. Lån får inte lämnas till någon som är gift med eller som är nära släkt eller besvägrad med ovan nämnda. De personer som levt tillsammans eller som tidigare varit gifta eller har gemensamma barn tillsammans likställs med äktenskap. Även andra samlevnadsförhållanden inom släktkatalogens ram ska beaktas.²⁰ Bestämmelsen om förbudet lån omfattar även penninglån till en juridisk person där någon av ovanstående nämnda har ett bestämmande inflytande²¹. Den som innehar en andel i en investeringsfond anses inte tillhöra kretsen av förbjudna låntagare²².

---

¹⁶ ABL 2005:551

¹⁷ Nerep, E., 1994, s. 273

¹⁸ Prop. 1973:93 s. 133

¹⁹ ABL 21:1

²⁰ Rodhe, K., 2002, s. 112

²¹ ABL 21:1

²² ABL 21:4

Den kritiska tidpunkten för fastställande av om låntagaren tillhör den förbjudna kretsen bör sannolikt vara när penninglånet upptas. Uppkom penninglånet innan låntagaren ingick i den förbjudna kretsen innebär inte detta att lånet blir förbjudet. Det borde dock vara en plikt från bolaget att, när detta förhållande uppstår, säga upp lånet så fort som möjligt inom avtalets gränser. Om det skulle bli en förlängning av lånet kan detta innebära att penninglånet ses som ett nytt penninglån.²³

Det som skiljer penninglån från bland annat vinstutdelning är att det har avtalats med mottagaren av lånet att han eller hon ska vara återbetalningsskyldig. Det som också faller utanför penninglånebegreppet är en kreditgivning som endast utgör ett led i ett affärsförhållande mellan ett bolag och en närstående. Det finns alltså inget hinder för en aktieägare att köpa varor på kredit från aktiebolaget, men då får förhållandena inte var överdrivet gynnsamma.²⁴ Riktlinjer kan vara kreditlängd och avkastningsränta²⁵. Förskott på lön, utgifter och arvoden för utförande av uppdrag för bolaget eller liknande anses inte heller utgöra penninglån, men då måste avsikten verkligen vara att ett visst arbete ska utföras och att förskottet inte överstiger vad som rimligen brukar betalas.²⁶

Förbudet mot närståendelån kan sägas ha tillkommit dels för att skydda borgenärerna, men även för att motverka kringgående av skattelagstiftningen, det vill säga att undvika skatteflykt²⁷. Det skulle även finnas en risk att en kreditvärdighetsprövning vid ett närståendelån inte skulle bli lika ingående som för andra låntagare, vilket skulle utgöra en risk för bolagets borgenärer²⁸. Bestämmelsen i 1 § innehåller vissa undantag som regleras i 2 §. Detta eftersom det ibland kan vara affärsmässigt motiverat att ge penninglån till aktieägare eller till dem närstående företag²⁹.

Undantagen är:

- a) lån till kommuner, landsting eller kommunalförbund
- b) lån mellan bolag inom samma koncern

---

²³ Lindskog, S., 1995, s. 166

²⁴ Ibid., s. 159 ff.

²⁵ Nerep, E., 1994, s. 296

²⁶ Lindskog, S., 1995, s. 159 ff.

²⁷ Prop. 2004/05:85 s. 427

²⁸ Lindskog, S., 1995, s. 154

²⁹ Sandström, T., 2005, s. 317

- c) lån som enbart är avsedda för gäldenärens rörelse och lämnas av affärsmässiga skäl (kommersiella lån)
- d) lån som tas upp av Riksgäldskontoret för statens räkning
- e) lån till aktieägare vars sammanlagda aktieinnehav i bolaget är mindre än en procent av aktiekapitalet.³⁰

Att kommuner är undantagna från bestämmelserna har motiverats med deras behov av att kunna tillgodose tillfälliga behov av likvida medel genom penninglån från kommunägda bolag³¹. Inte heller ansågs någon risk för skatteflykt föreligga³². Undantaget gäller endast lån direkt till kommun, landsting eller kommunalförbund. I vissa fall undantas också lån mellan kommunal- eller landstingsägda bolag.³³

Undantaget för penninglån mellan koncernföretag har motiverats med att dessa lån, från borgenärens perspektiv, inte innebär en lika riskfylld transaktion. Detta eftersom fordringsägarna, om inte koncernbolaget infriar sina förpliktelser, kan ta i anspråk den fordran som koncernbolaget har gentemot annat bolag i koncernen.³⁴ En annan grund för dispensen för koncernföretag är att den nära intressegemenskap som ofta föreligger mellan bolag i en koncern i praktiken kan göra det mycket svårt att upprätthålla ett låneförbud.³⁵

För att undantaget för kommersiella lån ska vara tillämpligt gäller för det första att lånet är avsett för gäldenärens rörelse och för det andra att det ska ha lämnats av affärsmässiga skäl. Det har tidigare varit omstritt om de affärsmässiga skälen ska finnas på låntagarens eller på det långivande bolagets sida. I förarbetena till 2005 års ABL klarlades att affärsmässigheten ska bedömas utifrån det långivande bolagets sida. Med rörelse åsyftas all näringsverksamhet, oberoende av om den utövas av fysisk eller juridisk person och oberoende om den har vinstsyfte eller ej. Att lånet ska vara avsett uteslutande för gäldenärens rörelse är övrigt främst menat för att förhindra lån för privat konsumtion.

---

³⁰ ABL 21:2

³¹ Prop. 1975:103 s. 495

³² Nerep, E., 1994, s. 308

³³ Prop. 2004/05:85 s. 803

³⁴ Prop. 1973:93 s. 92

³⁵ Lindskog, S., 1995, s. 166

Undantaget om lån som tas upp av Riksgäldskontoret för statens räkning klargör att de statliga bolagen inte är förhindrade att placera pengar i statsobligationer som ges ut av Riksgäldskontoret.³⁶

Då det har konstaterats att de riskfyllda fallen är de där låntagaren är en person med dominerande inflytande i bolaget, har man undantagit lån till aktieägare med små innehav från låneförbudet.³⁷ Detta undantag gäller enbart den person som på grund av detta aktieinnehav annars skulle träffas av låneförbudet. På så sätt kan den person som är både aktieägare och styrelseledamot inte använda sig av detta undantag.³⁸

Bestämmelserna om lån till närstående och dess undantag tillämpas även i fråga om att ställa säkerhet för penninglån³⁹. Denna bestämmelse har uppkommit för att ställande av säkerhet kan vara lika riskabelt för borgenären som ett direkt penninglån.⁴⁰

2.2.2 Förvärvslåneförbudet

I kapitel 21 i ABL stadgas även om förvärvslåneförbudet, vilket innebär att ett aktiebolag inte får ge förskott, lämna lån eller ställa säkerhet för lån i syfte att gäldenären eller till honom närstående ska förvärva aktier i bolaget eller överordnat bolag i samma koncern⁴¹. Bestämmelsen syftar till att förhindra att ett förvärv av ett bolag finansieras med bolagets egna medel⁴². Om en köpare vill låna pengar av ett bolag för att köpa detta har han normalt inte förmågan att finansiera köpet på annat sätt. Detta gör att hans återbetalningsförmåga mot bolaget kan antas vara svag. Denna risk är ur borgenärsskyddssynpunkt oroväckande.⁴³ Om ett bolag har lämnat ett lån för annat ändamål än aktieförvärv, men låntagaren ändå använder lånet för att köpa aktier i bolaget, föreligger inte ett förbjudet förvärvslån⁴⁴. Ibland kan det vara svårt att tyda syftet bakom lånet. Lindskog hävdar att ett penninglån ska anses vara lämnat i förvärvssyfte om det kan klarläggas att det är förvärvet som har givet upphov till lånet

---

³⁶ Prop. 2004/05:85 s. 804

³⁷ Ibid., s. 432

³⁸ Rodhe, K., 1995, s. 115

³⁹ ABL 21:3

⁴⁰ Kedner, G. et al., 1996, s. 138

⁴¹ ABL 21:5

⁴² Prop. 2004/05:85 s. 432

⁴³ Lindskog, S., 1995, s. 154

⁴⁴ Ibid., s. 170

och lånemedlen har använts till att betala köpeskillingen⁴⁵. Nerep hävdar istället att ”full bevisning om lånets syfte erfordras”⁴⁶. En del hävdar att låneförbudet har sin utgångspunkt i Suecia fallet⁴⁷. Här förvärvar en person, utan några egna tillgångar, ett bolag genom att låna pengar från det förvärvade bolaget. Rättsfallet har givit upphov till Sueciaprincipen, vilken innebär att ett penninglån ska anses som förtäckt utdelning om gäldenären inte är betalningsduglig.⁴⁸

Förvärvslåneförbudet täcker till viss del samma fall som närståendelåneförbudet, alltså lån till aktieägare, styrelseledamöter med mera. Då låntagaren ännu inte ingår i den förbjudna kretsen får förvärvslåneförbudet dock självständig betydelse.⁴⁹ Detta innebär att förvärvslåneförbudet även omfattar personer som inte ingår i den förbjudna kretsen⁵⁰.

Det är viktigt att notera att undantagen från närståendelåneförbudet inte är tillämpliga vid förvärvslån. Undantaget som gäller i förvärvslåneförbudet är om låntagaren är anställd i det långivande bolaget eller i annat bolag i samma koncern och

- de sammanlagda lånebeloppen inte överstiger två basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.
- låneerbjudandet riktar sig till minst hälften av de anställda och ska återbetalas inom fem år genom regelbundna amorteringar.⁵¹

Undantaget infördes år 1982. Även tidigare hade det förekommit att bolaget lämnade lån till sina anställda men då var bolaget tvunget att ansöka om särskild dispens.⁵² De lån som inte omfattas av ovan nämnda undantag, kan bolaget söka dispens för⁵³.

Tidigare stadgades i ABL att ”Aktiebolag får icke lämna penninglån i syfte att gäldenären... ska förvärva aktier i bolaget eller annat bolag i samma koncern”⁵⁴. Advokat Lennart Sten kom i en artikel i Juridisk tidskrift fram till att

---

⁴⁵ Lindskog, S., 1995, s. 171

⁴⁶ Nerep, E., 1994, s. 327

⁴⁷ NJA 1951 s. 6

⁴⁸ Sandström, T., 2005, s. 292

⁴⁹ Rodhe, K., 2002, s. 115

⁵⁰ Nerep, E., 1994, s. 323

⁵¹ ABL 21:6

⁵² Rodhe, K., 2002, s. 116

⁵³ ABL 21:8

⁵⁴ ABL 1975:1385 7 § 3 st.

förvärvslåneförbudet blir aktuellt i varje situation då ett aktiebolag med någon form av kredit säljer aktier i dotterbolag⁵⁵. Enligt Löfgren & Kornfeld är syftet med reglerna att förhindra att köparen finansierar bolagsköpet med medel som lånats från det köpta bolaget. Syftet torde inte vara att säljaren av ett bolag lämnar kredit till köparen på köpeskillingen för det köpta bolaget.⁵⁶ I den nya utformningen av låneförbudsbestämmelserna har ordet överordnat tillkommit, vilket klargör att bestämmelsen inte hindrar att en avyttring av aktier i ett dotterbolag görs med en kredit på försäljningsbeloppet. Däremot omfattas ett lån som ges i syfte att låntagaren ska förvärva aktier i moderbolag eller systerbolag av förbudet.⁵⁷ Detta innebär alltså att ett dotterbolags medel inte ska användas för lånefinansiering vid köp av aktier i moderbolaget, men att moderbolaget kan ge krediter vid avyttring av aktier i dotterbolaget⁵⁸.

Om ett köp av ett bolag finansieras genom ett reellt banklån och återbetalning av lånet sker efter fullbordat förvärv med medel som lånas från det köpta bolaget, anses detta inte strida mot låneförbudet⁵⁹. Enligt Rodhe gäller detta dock bara om det rör sig om en seriös kreditgivning, där kreditgivaren stått en verklig kreditrisk⁶⁰. I normalfallet torde alltså ett lån som lämnats efter förvärvet inte omfattas av regeln. Dock kan det, om aktieförvärvet och lånet sker i direkt anslutning till varandra, hävdas att dessa hänger ihop vilket kan medföra brott mot låneförbudet.⁶¹ Frågan är hur nära i tiden ett externt lån kan följas av ett koncernlån. Om det kan visas att det varit fråga om ett så kallat minutenlån, då papperna ”skyfflats” över bordet i rätt ordning, föreligger inte ett tillåtet koncernlån, utan lånet bryter mot förvärvslåneförbudet.⁶² Var tidsgränser mer exakt går är enligt både Rodhe⁶³ och Sund⁶⁴ osäkert.

Om det är svårt att avgöra var lånet faller in, det vill säga om det är ett närståendelån eller förvärvslån, får närståendelåneförbudet företräde. Ett exempel är i de fall där lånet

---

⁵⁵ Refererad ur Löfgren, K. & Kornfeld, M., 2002, s. 94

⁵⁶ Löfgren, K. & Kornfeld, M., 2002, s. 94

⁵⁷ Prop. 2004/05:85 s. 806

⁵⁸ Sandström, T., 2005, s. 318

⁵⁹ Löfgren, K. & Kornfeld, M., 2002, s. 92

⁶⁰ Rodhe, K., 2002, s. 115 ff.

⁶¹ Löfgren, K. & Kornfeld, M., 2002, s. 92

⁶² Sund, L-G., 2001, s. 353

⁶³ Rodhe, K., 2002, s. 116

⁶⁴ Sund, L-G., 2001, s. 353

lämnats till någon i den förbjudna kretsen och de har köpt aktier med det lånade beloppet. Det är vanligast att förvärvslåneförbudet går in när det är ett lån som tagits av en person som inte ingår i den förbjudna kretsen. Det är i praktiken svårt att avgöra förvärvssyftet och därför är närståendelåneförbudet oftast lättare att tillämpa.⁶⁵

I EG:s andra bolagsrättsliga direktiv finns också reglerna om förvärvslån. I artikel 23.1. föreskrivs att ett bolag inte får ge förskott, lämna lån eller ställa säkerhet i syfte att tredje man ska förvärva aktier i bolaget. Genom en ändring i aktiebolagslagen, som trädde i kraft 1 januari 1995, anpassades de svenska reglerna till direktivet.⁶⁶

2.2.3 Dispens

Dispens från låneförbudet kan ges enligt 8 §. Det är skattemyndigheten som kan medge undantagen från bestämmelserna i 1, 3 och 5 §§. Synnerliga skäl måste föreligga för att dispens från närståendelåneförbudet, 1 och 3 §§, ska få medges och för att få dispens från förvärvslåneförbudet, 5 §, måste särskilda omständigheter föreligga. Mer om detta i kapitel 3 och 4.

I 9 § stadgas att kända borgenärer i bolaget ska höras om en ansökan om dispens enligt 8 § kommer in. Bolagets borgenärer behöver inte höras om borgenärernas ställning inte påverkas av att undantag medges. Dock kan det i sådana fall vara lämpligt att inhämta uttalande från bolagets revisor. Stora bolag, med tiotusentals borgenärer, skulle inte kunna ansöka om dispens om inte denna undantagsbestämmelse fanns. Bolaget ska betala en borgenärs fordran eller ställa betryggande säkerhet för den innan ansökan beviljas om borgenären begär detta.⁶⁷ För publika aktiebolag får undantagen enligt 8 § inte medges för förvärv av aktier i bolag som lämnar förskott eller lån eller ställer säkerhet⁶⁸.

---

⁶⁵ Nerep, E., 1994, s. 323

⁶⁶ Prop.2004/05:85 s. 432

⁶⁷ Rodhe, K., 2002, s. 119

⁶⁸ ABL 21:12

Skulle dispens medges, är det viktigt att de villkor som dispensmyndigheten sätter upp följs. Det är enligt förarbetena revisorns uppgift att övervaka att lånevillkoren följs och om så inte sker ska en erinran om detta göras.⁶⁹

2.2.4 Förteckning över lån

Enligt 10 § ska styrelsen och den verkställande direktören i en särskild förteckning ange lån som lämnats med stöd av dispens från Skatteverket och Finansinspektionen samt så kallade kommersiella lån. I förteckningen ska förskott, lån och säkerheter som har lämnats under räkenskapsåret eller som finns kvar från tidigare räkenskapsår anges. Även namn på dem som har fått förskott, lån eller för vilka säkerheter har ställts ska uppges.

2.2.5 Rättsföljder

I 11 § stadgas vad som gäller om låneförbudet överträds. Om ett lån har getts i strid med bestämmelserna i 21 kapitlet ABL ska mottagaren betala tillbaka vad han eller hon har erhållit. I de fall där säkerhet har ställts som strider mot bestämmelserna är inte rättshandlingen giltig mot bolaget om mottagaren insåg eller borde ha insett att den var olaglig.⁷⁰ Rättsläget är till viss del oklart i frågan om vad som fordras för att ogiltighet ska inträda. Regeringen hävdar dock att ogiltighet ska inträda i frågan om lån eller förskott oberoende av låntagarens uppsåt eller oaktsamhet.⁷¹ Låneförbudet är också förenat med en straffsanktion. Bestämmelserna innebär att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot låneförbuden eller skyldigheten att upprätta förteckning över vissa lån ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år.⁷² Om personen som lämnar lånet har kännedom om att låntagaren tillhör den förbjudna kretsen kan det alltså bli tal om straff. Om han eller hon inte har någon sådan kännedom kan diskussion uppkomma om vilka krav som kan ställas på efterforskning från hans eller hennes sida. Någon långtgående undersökningsplikt tycks inte finnas, särskilt inte i de bolag med en stor aktieägarkrets.⁷³

---

⁶⁹ Prop. 1977/78:41 s. 38

⁷⁰ ABL 21:11

⁷¹ Prop. 2004/05:85 s. 436

⁷² ABL 30:1

⁷³ Prop. 1975:103 s. 491

De som drabbas av straffansvaret är endast de som agerar i och för bolaget med avseende på den straffbara handlingen. Det primära ansvaret har styrelseledamöter och verkställande direktör⁷⁴, men även aktieägarna kan bli ansvariga om beslutet är förankrat bland dem. En anställd bör däremot inte kunna bli ställd till ansvar.⁷⁵ Straff kan utdömas även om överträdelsen inte medfört någon som helst skada. Låntagaren kan inte bli straffad om han eller hon inte gör något annat än att begär lånet och tar emot detta.⁷⁶ Regeringen hävdar att det är nödvändigt med en tydlig och kraftfull sanktion mot överträdelser av förbuden för att respekten för dessa ska upprätthållas. Särskild betydelse har straffsanktionerna för att motverka ekonomisk brottslighet, bland annat den oseriösa handeln av lagerbolag. Därför anser Regeringsrätten att det inte är tillräckligt med de civilrättsliga sanktioner som vanligen brukar gälla för överträdelse av aktiebolagets kapitalskyddsregler.⁷⁷

2.3 Skatterättsliga regler

De civilrättsliga reglerna i ABL avgör om ett lån är förbjudet och därmed skattepliktigt enligt IL⁷⁸. Sedan 1973 är det förbjudet för aktieägare och närstående att ta lån från bolaget om dispens inte lämnats. Genom 1976 års fåmansföretagslagstiftning infördes en skattesanktion mot förbjudna lån.⁷⁹ Bestämmelserna hade till syfte att hindra skatteundantagande, till exempel att andelsägarna för konsumtion lånar från bolaget eller att tillgångarna riskeras genom transaktioner med närstående⁸⁰. Enligt de skatterättsliga bestämmelserna skulle det lånade beloppet tas upp till beskattning hos låntagaren som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet⁸¹. Anledningen till detta var bland annat att det inte ansågs lämpligt att hänföra intakten till tjänst om lånet lämnats till någon som inte var anställd i bolaget. Om återbetalning av lånet skett skulle beskattning dock inte ske.⁸²

---

⁷⁴ Prop. 2004/05:85 s. 435

⁷⁵ Lindskog, S., 1995, s. 177

⁷⁶ Rodhe, K., 2002, s. 122

⁷⁷ Prop. 2004/05:85 s. 435

⁷⁸ Skatteverkets handledning. 2006, s. 55

⁷⁹ Andersson, M., Saldén Enérus, A. & Tivéus, U., 2005, s. 326

⁸⁰ Ibid., 2005, s. 421

⁸¹ Ibid., 2005, s. 326

⁸² Prop. 1999/00:15 s. 84

År 1990 ändrades reglerna och beskattning skulle istället ske i inkomstslaget tjänst. Regeln om att beskattning inte skulle ske till den del lånet hade återbetalats togs bort och en regel om befrielse från beskattning om synnerliga skäl förelåg infördes istället.⁸³ Genom skattereformen kan möjligheterna ha minskat att genom återbetalning undvika beskattning av förbjudna lån. Synnerliga skäl kan dock föreligga om lånet betalas tillbaka innan utgången av låntagarens beskattningsår.⁸⁴ En utvidgning av reglerna har skett och från och med år 2000 gäller reglerna även lån till juridiska personer⁸⁵.

Om förbjudet lån har lämnats ska lånebeloppet, enligt 11 kap 45 § IL, beskattas som intäkt av tjänst hos låntagare som är fysisk person eller dödsbo eller hos en fysisk person som är delägare i ett svenskt handelsbolag om det inte finns synnerliga skäl mot detta. I 15 kap 3 § IL finns bestämmelserna gällande juridiska personer. I denna situation ska lånebeloppet tas upp som intäkt av näringsverksamhet hos låntagaren eller hos juridisk person som är delägare i svenskt handelsbolag om inte synnerliga skäl föreligger.

---

⁸³ Prop. 1989/90:110 s. 678

⁸⁴ Prop. 1999/00:15 s. 84

⁸⁵ Andersson, M., et al., 2005, s. 326

3. Underlåtelse av beskattning samt dispens

I kapitlet förs en diskussion om vilka de synnerliga skälen är för att underlåta beskattning och vilka de särskilda omständigheterna är som medför dispens. Begreppen behandlas utifrån förarbeten, rättsfall, doktrin och dispensärenden.

Enligt regeringens förslag är det nödvändigt att det finns en viss flexibilitet vid tillämpningen av låneförbudet, både när det gäller närstående- och förvärvslån. Om det inte skulle finnas en viss flexibilitet skulle det innebära en ökad risk för oönskade konsekvenser i enstaka fall. Ett speciellt fall som nämns är vid generationsskifte i mindre bolag där det är mycket viktigt att bolaget kan lämna lån eller säkerheter för förvärv av aktier i bolaget.⁸⁶ Därför kan Skatteverket medge dispens från låneförbudet. När det gäller lån eller säkerhet för förvärv av aktier i bolag eller annat bolag i samma koncern, måste det föreligga särskilda omständigheter⁸⁷. Dispens får i dessa fall endast medges om bolaget är ett privat aktiebolag⁸⁸. Vid närståendelån kan dispens endast medges om det föreligger synnerliga skäl⁸⁹. Det innebär att mycket starka skäl ska till för att dispens ska medges för ett närståendelån, medan det för förvärvslån ställs lägre krav⁹⁰. De aktiebolag som står under Finansinspektionens tillsyn får ansöka om dispens därifrån. Till Finansinspektionen hör de bolag som bedriver rörelse i form av kreditaktiebolag, finansbolag, värdepappersbolag och fondbolag.⁹¹ En myndighets beslut om dispens från låneförbudet kan överklagas till regeringen⁹².

Enligt Cerin, på Skatteverkets rättsenhet i Stockholm, avser de flesta ansökningar som de får, dispens från förvärvslåneförbudet. Mer sällan avser ansökningarna dispens från närståendelåneförbudet. Dispens från förvärvslåneförbudet ges i stor utsträckning och endast omkring 20 % av ansökningarna får avslag, men då bortses från ansökningar som avser moderbolags försäljning av dotterbolag på kredit. I dessa fall har dispens beviljats i betydligt större omfattning.⁹³

---

⁸⁶ Prop. 2004/05:85 s. 434

⁸⁷ ABL 21:8

⁸⁸ ABL 21:12

⁸⁹ ABL 21:8

⁹⁰ Sandström, T., 2005, s. 319

⁹¹ Kedner, G. et al., 1996, s. 145

⁹² Skatteverkets handledning. 2006, s. 60 ff.

⁹³ Cerin, C., Skatteverket, Intervju 2006-05-11

När Skatteverket beslutar i dispensärenden ser de främst till att bolagets borgenärer inte kommer till skada om dispens medges⁹⁴. Eftersom det i de större företagen finns ett stort antal borgenärer och även många anställda med fordringar på lön och semesterersättningar kan det vara svårt att höra alla. För att försäkra sig om att borgenärerna inte kommer till skada vill Skatteverket ha ett intyg från bolagets revisor. I intyget ska revisorn konstatera att borgenärernas ställning inte påverkas av långivningen.⁹⁵

Ansökan om dispens ska lämnas innan bolaget ger lånet eller ställer säkerheten. Emellertid har det hänt att ansökan har gjorts efter det att lånet har lämnats eller säkerhet har ställts. Detta har bland annat berott på att bolagsledningen inte haft kännedom om låneförbudet och sedan blivit uppmärksammas på det av bolagets revisor.⁹⁶ Förarbetena hävdar att detta inte bör innebära att bolaget inte kan få dispens i efterhand, utan bedömning bör göras på samma villkor som i de fall där ansökan lämnats innan lånet givits⁹⁷. Enligt Fexler, skatteintendent på Skatteverket i Kristianstad, bedöms också dispensärendena efter samma förutsättningar om ansökan kommer in i tid eller om det förbjudna lånet upptäcks i efterhand⁹⁸.

3.1 Underlåtelse av beskattning vid synnerliga skäl

I förarbetena till skattereformen framhålls att grundprincipen för beskattning av transaktioner som innebär förbjudet lån är att det är fråga om uttag för gott av medel från företaget⁹⁹. Uttaget bör alltså jämföras med lön. Avsikten med dispensbestämmelserna i ABL och de skatterättsliga bestämmelserna i IL är enligt förarbetena att de ska tillämpas mycket restriktivt, vilket lagtexten betonar genom att synnerliga skäl måste föreligga. Vid prövning om dispens får först och främst avgörande betydelse fästas vid ändamålet med lånet. Lånet får inte utnyttjas i skatteflyktsyfte, vilket leder till att tillstånd inte får ges om lånet ska användas för privat konsumtion. Dispens bör till exempel inte lämnas om bolaget vill ge verkställande direktör ett lån för att förvärva en bostad.¹⁰⁰ Enligt Nerep visar praxis att dispens förekommer mycket sällan. När det har förekommit en risk för skatteflykt har dispens inte godkänts.¹⁰¹ Även Persson Österman, docent i skatterätt vid Stockholms universitet, finner efter att

⁹⁴ Fexler, T., Skatteverket, Intervju 2006-05-04

⁹⁵ Skatteverkets minnesanteckningar, 2005, s. 4

⁹⁶ Kedner, G. et al., 1996, s. 145

⁹⁷ Prop. 1975:103 s. 497

⁹⁸ Fexler, T., Skatteverket, Intervju 2006-05-04

⁹⁹ Prop. 1989/90:110 s. 600

¹⁰⁰ Prop. 1973:93 s. 135

¹⁰¹ Nerep, E., 1994, s. 351

studerat rättsfall, det uteslutet att synnerliga skäl kan föreligga om lån tagits för att vinna skattefördelar¹⁰².

Ett rättsfall där det enligt Persson Österman såg ut som om låntagaren försökte vinna skatteförmåner var i RÅ 2004 ref. 114¹⁰³. I rättsfallet hade låntagaren, som också var ägaren till bolaget, en motfordran på bolaget på ett större belopp än lånebeloppet. Låntagaren anförde att han hade kunnat utöva kvittningsrätt och därför inte skulle ha någon skuld till bolaget. Skatteverket hävdade att uttaget inte var en amortering på låntagarens fordran utan ett nytt lån. Detta innebär att ett ökat konsumtionsutrymme har uppkommit. Regeringsrätten höll med om att där fanns en kvittningsrätt men att den inte hade gjorts gällande förrän i efterhand då ett nytt bokslut hade upprättats. De kunde inte heller se att låntagaren hade gjort någon informell kvittning som han påstått sig gjort. På låntagarens skuld betalade han ingen ränta medan hans fordran löpte med en ränta på 15 procent. Låntagaren hade därför enligt Regeringsrätten en fördel av att hans fordran på bolaget stod kvar. Regeringen fann att det var ett förbjudet lån och inga synnerliga skäl fanns för att underlåta beskattning.

Ett annat rättsfall där det också såg ut som låntagaren försökte vinna skatteförmåner var i RÅ 2004 ref. 115. I rättsfallet lånade ett aktiebolag i september 1999 ut 200 000 kr till en delägare i bolaget. Pengarna överfördes till låntagarens privata bankkonto. Syftet med lånet var enligt låntagaren att det skulle användas för en affär som bolaget skulle genomföra. Den sista december samma år, efter att det delvis återbetalats, uppgick lånet till 93 000 kr. Dessa betalades tillbaka i mars året efter. Låntagaren hade inte upplyst Skatteverket om lånet i sin deklaration. Regeringsrätten grundade sin bedömning på att det inte fanns stöd i bolagets bokföring för att lånet hade tagits för att användas till en affär som bolaget skulle genomföra. Regeringsrätten anförde också att återbetalningstiden inte räckte för att säga att synnerliga skäl förelåg. Låntagaren blev beskattad som inkomst av tjänst på de 93 000 kr.

Att lånet ska vara kortfristigt kan också vara en anledning till att dispens ska kunna ges. Desto kortare tid lånet löper på desto mindre är risken för konkurs.¹⁰⁴ I ovan nämnda rättsfall, RÅ 2004 ref. 115, beslutade Regeringsrätten att synnerliga skäl för att underlåta beskattning inte förelåg trots att lånet hade betalats tillbaka relativt snart efter beskattningsåret (två månader

---

¹⁰² Persson Österman, R., 2005, s.58

¹⁰³ Ibid., s. 57

¹⁰⁴ Lindskog, S., 1995, s. 187

efter). Enligt Persson Österman tyder detta på att enbart en snabb återbetalning inte kan underlåta beskattning¹⁰⁵. Dock sker ingen beskattning av lånet som betalats tillbaks innan låneårets slut, vilket Skatteverket också hävdar att så inte ska ske. För detta finner Skatteverket stöd i förarbetena där det anges att ”en omständighet som kan föranleda att beskattning inte ska ske är att lånet återbetalats före utgången av låntagarens beskattningsår”¹⁰⁶. I RÅ 2004 ref. 115 menade Skatteverket att om man följer propositionen och ser beskattningsårets utgång som absolut gräns för återbetalning av lånet leder detta till ett tydligt och lättillämpat rättsläge.

Även Regeringsrätten hävdar att om ett lån betalats tillbaka under låneåret kan detta medföra att beskattning underlåts, dock innebär detta inte att det är uteslutet med beskattning om återbetalning sker under låneåret. Det innebär inte heller att beskattning alltid ska ske om lånet betalas tillbaka först efter årets utgång.¹⁰⁷ För att beskattning av lånet ska underlåtas måste det vara en definitiv återbetalning och inte ett rullande lån, det vill säga att ett nytt lån upptas i början av det nya beskattningsåret¹⁰⁸.

Ett rättsfall där Kammarrätten i Göteborg bedömde att synnerliga skäl inte förelåg, eftersom det var fråga om ett rullande lån, var i mål nr 7003-2001. Låntagaren hade löpande gjort egna uttag och insättningar under året, vilket gjorde att han hade en skuld till bolaget vid årsskiftet. Beskattningsåret efter, 1997, gjordes ytterligare uttag ur bolaget och inför årsskiftet gjordes insättningar så låntagaren hade en fordran på bolaget vid årets slut. Låntagarens insättningar har således först under 1997 uppgått till ett belopp som motsvarade gjorda uttag. Låntagaren gjorde gällande att synnerliga skäl förelåg eftersom lånen varit kortfristiga och återbetalats under respektive beskattningsår. Dock ansåg Kammarrätten att det var fråga om ett rullande lån och således förelåg inte synnerliga skäl för att underlåta beskattning.

Ett rättsfall från Kammarrätten i Stockholm där låntagaren hävdade att återbetalning av lånet skulle innebära att synnerliga skäl förelåg för att underlåta beskattning var mål nr 3446-2000. Här hade en person lånat pengar från sin fars bolag och sen köpt aktier av bolaget. Skatteverket ville beskatta låntagaren som inkomst av tjänst, eftersom de ansåg att lånet var ett förbjudet lån och synnerliga skäl inte förelåg för att underlåta beskattning i inkomst av

---

¹⁰⁵ Persson Österman, R., 2005, s. 57

¹⁰⁶ Prop. 1989/90:110 s. 600

¹⁰⁷ RÅ 2005 not. 4, RÅ 2004 ref. 116, RÅ 2004 ref. 115, RÅ 2004 not. 192,

¹⁰⁸ Prop. 1999/00:15 s. 85

tjänst. Låntagaren hävdade till sitt försvar att det inte förelåg något förbjudet lån eftersom bolaget vid lånetillfället, istället för att lämna honom ett lån, hade kunnat kvitta en skuld med motsvarande belopp till honom. Att en sådan kvittning inte ägt rum beror enligt låntagaren på hans okunnighet. Om Kammarrätten anser att det är ett förbjudet lån föreligger enligt låntagaren synnerliga skäl för att underlåta beskattning. Detta eftersom lånet tillkom av misstag och lånet är återbetalat. Kammarrätten ansåg att återbetalning av lånet inte medfört att synnerliga skäl för att underlåta beskattning förelåg. Detta eftersom återbetalningen inträffade ungefär tre år efter att lånet tagits. Övriga omständigheter som låntagaren har framhåvt kan inte heller räknas som synnerliga skäl.

Även omständigheten att marknadsmässig ränta ska erläggas och att regelbunden amortering ska ske, kan vara faktorer som påverkar bedömningen om dispens ska ges¹⁰⁹. Skatteverket framför också att marknadsmässig ränta bör erläggas¹¹⁰. Enligt Lindskog är det dock inte självklart vad som är en marknadsmässig ränta¹¹¹.

Det är inte lagstadgat att säkerhet ska ställas för ett lån, men det får enligt Nerep antas att en säkerhet är ägnad att öka möjligheten att få dispens¹¹². När en säkerhet finns är inte risken lika överhängande för bolagets borgenärer, anställda, leverantörer, aktieägare och staten. Det finns då ett skydd för bolagets kapital. Säkerheten bör dock inte vara ett absolut krav för att dispens ska kunna ges.¹¹³ I nedan nämnda rättsfall hade säkerheten en betydande roll för om underlåtelse av beskattning skulle ske.

I RÅ 2004 ref. 116 hade en person i september 2000 lånat 350 000 kr från ett bolag, i vilket personen var delägare, för att finansiera ett lägenhetsköp i Spanien. Anledningen var att en omgående betalning var nödvändig för att inte förlora redan erlagd handpenning och banken kunde inte med så kort varsel låna honom pengarna. Banken påpekade dock att det var möjligt för delägaren att ta ett lån från sitt eget bolag, eftersom bolagets kapital var tillräckligt stort. Ränta skulle utgå med 7 procent på lånebeloppet och en bostadsrätt pantsattes som säkerhet för lånet. Låntagaren hade för avsikt att återbetala lånet innan årsskiftet men på grund av att betalning av den lägenhet som han själv sålt blev försenad, blev inte lånet återbetalat förrän i

---

¹⁰⁹ Nerep, E., 1994, s. 352

¹¹⁰ Skatteverkets minnesanteckningar, 2005, s. 5

¹¹¹ Lindskog, S., 1995, s. 187

¹¹² Nerep, E., 1994, s. 352

¹¹³ Lindskog, S., 1995, s. 187

mars månad året efter. Låntagaren hade i sin deklaration tagit upp lånet som en skuld till bolaget. Skatteverket ansåg att dispens inte skulle ha medgetts om ansökan gjorts eftersom lägenhetsköpet inte haft med bolagets verksamhet att göra, utan varit helt privat. Skatteverket menade också att möjlighet hade funnits för låntagaren att betala tillbaka lånet före årsskiftet. Regeringsrätten fann att förbudet lån förelåg och efter en sammantagen bedömning att synnerliga skäl för att underlåta beskattning fanns. Särskilt avseende fästes vid lånevillkoren; räntans storlek, säkerheten och återbetalningstiden.

Enligt förarbetena framgår det att lånet inte ska kunna användas i skatteflyktssyfte och således ska dispens inte ges om lånet ska användas för privat konsumtion¹¹⁴. I rättsfallet ovan togs lånet för privat konsumtion, men Regeringsrätten har ändå beslutat att synnerliga skäl förelåg och beskattning inte skulle ske. Några skatteflyktssyften har inte påträffats enligt Regeringsrätten. Rättsfallet visar också att beskattning inte alltid ska ske om lånet återbetalas först efter årets utgång, vilket Skatteverket hävdar i rättsfallet. Regeringsrätten fäste också vikt vid att återbetalningstiden var kort, vilket Lindskog också ansåg vara ett skäl till att dispens skulle kunna medges¹¹⁵.

Som Nerep hävdar kan säkerheten vara en anledning till att dispens ska kunna medges. I rättsfallet hade låntagaren ställt en säkerhet i form av en bostadsrätt som pantsattes. Regeringsrätten fann att denna säkerhet var tillräckligt god och därför utgjorde inte lånet någon risk för bolagets kapital.

Även Persson Österman har diskuterat detta rättsfall. Han kom fram till, den enligt honom själv överraskande slutsatsen, att Regeringsrättens synsätt kan vara att korta lån där marknadsmässig ränta erläggs och betryggande säkerhet ställs de facto är tillåtna.¹¹⁶ Han hävdar dock att han hade förstått bättre om Regeringsrätten hade betonat det unika i situationen; att låntagaren höll på att förlora handpenningen, att banken gav honom rådet och inga egentliga skatteförmåner erhöles.

Ett annat rättsfall där låntagaren menade att han hade säkerhet var RÅ 2004 not. 192. Här hade ägaren av ett bolag tagit ett lån för att betala privata skatteskulder. Beloppet hade

---

¹¹⁴ Prop. 1973:93 s. 135

¹¹⁵ Lindskog, S., 1995, s. 187

¹¹⁶ Persson Österman, R., 2005, s. 57

låntagaren tagit upp i sin deklARATION som skuld. Låntagaren anförde till sitt försvar att det fanns säkerhet för lånet eftersom han kunde låna pengar av sin far. Skatteverket anförde att dispens inte skulle ha medgetts om ansökan gjorts eftersom lånet inte hade någon koppling till bolagets verksamhet utan upptogs för privat bruk. Regeringsrätten ansåg att penninglånet var ett förbjudet lån och därför skulle tas upp till beskattning hos låntagaren om det inte förelåg synnerliga skäl mot detta. Regeringsrätten ansåg att inga synnerliga skäl förelåg i fallet. Detta eftersom lånet hade omfattat en period av ett och ett halvt år och inte haft något samband med verksamheten. Inte heller hade någon säkerhet ställts då möjligheten att låna pengar av fadern inte kunde tillmätas någon egentlig betydelse. Inte heller vad låntagaren i övrigt anført eller att han betalt marknadsmässig ränta föranledde att synnerliga skäl fanns för att underlåta beskattning.

Ett rättsfall där låntagaren har åberopat ett uttalande från Nerep är RÅ 2003 ref. 60. Här hade en delägare i ett aktiebolag köpt en fastighet från bolaget och betalat en del av köpeskillingen i kontanter medan han på resterande del lämnat en revers där fastigheten ställts som säkerhet. Låntagaren hade tagit upp lånet i sin självdeklARATION. Låntagaren refererade till ett rättsutlåtande från Erik Nerep, professor i svensk och internationell handelsrätt, som stöd för sin talan. Nerep framhöll i sitt utlåtande att närståendelåneförbudet framförallt syftar till att förhindra utlåning till aktieägare, närstående med flera för konsumtion. Låntagaren hävdade att det var en normal varukredit, vilken inte lämnats i syfte att skapa ett konsumtionsutrymme. Eftersom bolaget hade fått en god säkerhet blev inte heller någon borgenär berörd. Låntagaren framhöll också att villkoren med krediten var marknadsmässiga och medförde en större ränteinkomst för det säljande bolaget än om kreditbeloppet placerats i till exempel bank. Regeringsrätten hävdade dock att ett konsumtionsutrymme uppkommer oavsett om delägaren erhåller kontanta medel från bolaget som lån eller köper en tillgång mot den uppskjutna betalning som en kredit innebär. Därför ska reverslånet utgöra ett förbjudet lån. Regeringsrätten fann inte heller att det förelåg synnerliga skäl.

Regeringsrätten har i rättsfallen yttrat följande angående synnerliga skäl: i begreppet ligger att undantag endast kan göras i extraordinära fall, där en beskattning av lånebeloppet med hänsyn till omständigheterna framstår som oskäligt eller stötande. Löfgren, tax director vid advokatfirman af Petersens, kallar detta en form av ”tycka synd om rekvisit”¹¹⁷.

---

¹¹⁷ Löfgren, K., 2005, s. 87

Omständigheter som Regeringsrätten anser kan vara av särskild betydelse kan vara förhållandena vid lånets tillkomst, lånets samband med bolagets verksamhet, syftet med lånet, bolagets säkerhet för fordran, lånetidens längd, låntagarens återbetalningsförmåga, risken för undandragande av skatt och om lånet har återbetalats. Regeringsrätten klargör inte vad som menas med de olika omständigheterna. Löfgren hävdar att det med risken för undandragande av skatt torde avses om lånet deklarerats öppet eller inte¹¹⁸. Enligt Persson Österman tycks det märkligt att återbetalningsförmågan ska analyseras. Detta eftersom bristande sådan torde innebära att lånet anses utgöra utdelning.¹¹⁹

Ett rättsfall där låntagaren hävdade att pengarna inte använts av honom för personligt behov utan endast för bolagets räkning var i Kammarrättsfallet från Sundsvall mål nr 2072-04. Låntagaren, tillika bolagsägare, hade förvarat pengar från en aktieförsäljning i ett kassaskrin i sitt hem. Detta eftersom han hade avslutat sitt bankkonto och lättare skulle kunna betala bolagets skulder i avvaktan på en frivillig likvidation av bolaget. När revisorn informerade låntagaren om att pengarna kunde betraktas som ett förbjudet lån öppnade låntagaren ett nytt konto i banken och satt in pengarna, med undantag för en del som han använt för att betala bolagets skulder, jämte en marknadsmässig ränta. Skatteverket hävdade att låntagaren kunde disponera beloppet på samma sätt som om ett lån tagits i bolaget, vilket bland annat måste strida mot borgenärsskyddet. Kammarrätten fann att det var ett förbjudet lån och att förhållandet vid lånets tillkomst och vad som i övrigt har framkommit inte utgör synnerliga skäl för att underlåta beskattning. Även den del av lånet som används för att betala bolagets skulder beskattades.

Cerin framför även att omständigheter som kan leda till dispens från närståendelåneförbudet ligger nära de omständigheter som kan tillämpas vid undantagsbestämmelserna, för till exempel kommersiella lån eller koncernlån¹²⁰.

Ett rättsfall där låntagaren hävdade att lånet var ett kommersiellt lån var i RÅ 2005 not 4. Ett bolag överlät en fastighet till dess ensamme ägare och erhöll en fordran på honom. Vid bokslutstillfället fördes 90 000 kr från avräkningskontot till kontot för kortfristiga fordringar. Avräkningskontot visade då att bolaget hade en skuld till ägaren. Låntagarens självdeklaration

---

¹¹⁸ Löfgren, K., 2005, s. 81 ff.

¹¹⁹ Persson Österman, R., 2005, s. 56

¹²⁰ Cerin, C., Skatteverket, Intervju 2006-05-11

visade att bolaget hade en fordran på 90 000, men låntagaren besvarade frågan om lån fanns med nej. Skatteverket hävdade att fastigheten använts som privatbostad och att lånet inte varit avsett enbart för låntagarens rörelse eller varit betingat av affärsmässiga skäl. Ägaren hävdade däremot att det var ett kommersiellt lån, då fordran uppkom som ett led i en pågående fastighetsaffär och avsikten var att en del av fastigheten efter avstyckning skulle säljas tillbaka till bolaget varvid slutreglering skulle ske, vilket också skedde till viss del. Regeringsrätten var överens med Skatteverket att det var ett förbjudet lån. Regeringsrätten fann inte heller att det förelåg synnerliga skäl för att underlåta beskattning. Att syftet med lånet var att en del av markområdet åter skulle säljas till bolaget efter fastighetsregleringen utgör inte sådana synnerliga skäl för att beskattning ska kunna underlåtas.

Regeringsrätten hävdar i rättsfallen att enstaka omständigheter som talar för den skatteskyldige ofta inte är tillräckliga, utan alla omständigheter i fallet får läggas till grund för huruvida synnerliga skäl föreligger. Cerin hävdar att vid beslut om synnerliga skäl föreligger i dispensärenden blir bedömningen mer in casu¹²¹. Med detta menas att bedömningen görs utifrån varje enskilt fall och utifrån de omständigheter som föreligger i det enskilda fallet.

3.2 Dispens från förvärvslåneförbudet vid särskilda omständigheter

För att få dispens från förvärvslåneförbudet i ABL krävs det att särskilda omständigheter föreligger. Vi har inte funnit några rättsfall från domstolarna som behandlar underlåtelse av beskattning utan endast om det föreligger ett förbjudet lån eller inte. Eftersom vi i denna uppsats inte behandlar om förbjudet lån föreligger har vi istället fått studera förarbeten och ärenden från Skatteverket. Detta för att finna vilka de särskilda omständigheterna kan vara för att medge dispens.

Innan bestämmelsen om låneförbudet uppkom var det vanligt att en person som förvärvat ett bolag hade finansierat köpet genom att låna från bolaget¹²². I förarbetena framhålls att en sådan transaktion är mycket farlig för borgenärerna då viktiga tillgångar undandras bolaget och ges till de tidigare aktieägarna samtidigt som bolaget får en revers från den nya

---

¹²¹ Cerin, C., Skatteverket, Intervju 2006-05-11

¹²² Prop.1973:93 s. 62

aktieägaren. Situationen blir densamma för borgenärerna som om aktieägare lånat från bolaget.¹²³ Detta var anledningen till att förvärvslåneförbudet uppkom¹²⁴.

Det föreskrivs dock i förarbetena att dispens kan medges för förvärvslån, men då ska det föreligga särskilda omständigheter. Före 1978 krävdes att det förelåg synnerliga skäl för att dispens skulle medges i aktieförvärvsfallen men 1978 utvidgades möjligheterna till dispens då synnerliga skäl ändrades till särskilda omständigheter.¹²⁵

Ändringen skedde efter en debatt som förts om de små företagens situation. Önskemålen var att dispens lättare skulle kunna medges för att underlätta förvärv av mindre företag.¹²⁶ Näringslivet framhöll att låneförbudet kommit att innebära att den som förvärvar aktier i ett bolag inte kan erlægga betalning genom att överta tidigare aktieägares skuld till bolaget. Vid överlåtelse av familjeföretag ansågs detta påverka marknadsbilden. De företag som var kapitalstarka och likvida hade en fördel framför andra potentiella köpare eftersom de kunde erbjuda säljarna av aktiebolaget en möjlighet att betala sin skuld till sitt bolag. Ur konkurrenssynpunkt var detta negativt då storföretagen kunde dra fördel av detta genom att stärka koncentrationsprocessen.¹²⁷

Lagändringen medförde att det blev lättare för de små företagen att behållas inom samma familj och att företaget kunde överlåtas till en mer seriös köpare som annars saknade möjligheten att förvärva företaget.¹²⁸ Om inte dispens skulle medges för arvingar att låna från bolaget eller överta arvlåtarens skuld skulle detta kunna medföra en tvångsförsäljning som kunde innebära betydande värdeförstöring. Detta skulle inte ligga i de anställdas eller fordringsägarnas intresse.¹²⁹

I förarbetena anges även ett annat skäl till att dispens ska kunna ges. Det är om en delägare i ett familjeföretag vill bli utlöst och de övriga delägarna inte kan få tag i pengar på något annat

---

¹²³ Prop. 1973:93 s. 92

¹²⁴ Karlsson, B., 1981, s. 34

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Prop.1977/78:41 s. 24 ff.

¹²⁷ Prop. 1975:103 s. 489

¹²⁸ Prop. 1973:93 s. 94

¹²⁹ Prop. 1977/78:41 s. 37

sätt än att låna från företaget. Det kan då finnas skäl att, med vederbörligt beaktande av borgenärerna, medge undantag från förvärvslåneförbudet.¹³⁰

Ett ärende från Skatteverket, där dispens medgetts på grund av generationsväxling, är i dnr 284455-06. De två sista siffrorna i Skatteverkets ärenden anger det år ansökan kom in. Ett bolag drev gatuköksrörelse i egen fastighet samt fastighetsförvaltning i två andra ägda fastigheter. Vid beslut att dela upp verksamheten beslutade de tre ägarna att två av dem skulle driva gatuköksrörelsen vidare medan den tredje skulle bedriva fastighetsförvaltningen. De bildade då två nya aktiebolag, vilka förvärvade respektive aktier. Således kom det ena nya aktiebolaget (AB 1) att äga 67 % av bolaget och det andra (AB 2) kom att äga 33 %. Härefter sålde bolaget till underpris gatuköksrörelsen och dess fastighet till AB 1 och två hyresfastigheter till AB 2. Detta gjordes mot revers. Enligt Skatteverket kan fordran på AB 1 ses som ett koncernlån medan fordran på AB 2 utgör ett förbjudet lån. Efter dessa överlåtelser skulle bolaget säljas till marknadspris och skuldförhållandena till AB 1 och AB 2 regleras. Enligt sökande skulle inte bolagets borgenärer påverkas av att dispens medgavs. Skatteverket ansåg att skäl fanns för att medge dispens.

Skatteverket konstaterar att de numera ger dispens från förvärvslåneförbudet även i andra fall än ”rena generationsväxlingsfall”. Ett skäl till att ge dispens kan enligt Skatteverket vara en omstrukturering inom en koncern¹³¹, vilken var omständigheten i fallen nedan. Observera även att de två transaktionerna nedan idag hade varit tillåten eftersom dagens låneförbudsregler ej omfattar försäljning av dotterbolag på kredit. (se 2.2.2)

I dnr 593069-05 planerade en koncern att strukturera om. Skälen för omstruktureringen var: att reducera antalet nivåer i koncernen, att ett dotterbolag skulle flyttas ur koncernen och att öka det egna kapitalet i koncernen. Vid överlåtelse av aktierna till moderbolaget fanns inte möjlighet att erlægga kontant betalning för aktierna utan betalning måste ske med revers för att överlåtelserna ska kunna genomföras. Detta stred mot förvärvslåneförbudet. Som skäl för att dispens skulle medges anförde bolaget bland annat att betydande förbättringar i koncernen skulle uppnås, att lånet skulle avvecklas 2005-12-31 och att ABL från 2006-01-01 skulle medge denna lånesituation. Skatteverket fann att det förelåg särskilda omständigheter och dispens medgavs.

---

¹³⁰ Prop. 1973:93 s. 95

¹³¹ Skatteverkets minnesanteckningar, 2005, s. 3

Ett annat ärende där transaktionen gjordes som ett led i en omstrukturering var i dnr 416456-05. Ett koncernbolag ville förvärva samtliga aktier i ett annat bolags dotterbolag. Förvärvet var ett led i en koncernintern omstrukturering. Finansiering skulle ske genom att det köpande bolaget tog ett lån från dotterbolagets moderbolag. Lånet skulle löpa på 10 år och en marknadsmässig ränta skulle erläggas. Låntagaren anförde att inte någon otillbörlig skatteförmån skulle uppkomma och att moderbolagets borgenärer inte skulle påverkas av villkoren. Skatteverket fann att det förelåg särskilda omständigheter.

Cerin hävdar att dispensansökningar som avser moderbolagets försäljning av dotterbolag på kredit i stor utsträckning har beviljats dispens¹³², vilket vi också kan se i de två ovan nämnda fallen. Att en generös dispensprövning i dessa fall har skett beror på att denna transaktion skulle komma att bli tillåten i och med den nya ABL¹³³.

Bestämmelsen om dispens från låneförbudet för aktieförvärv bör till viss del även kunna användas då en utomstående person vill överta ett företag och behöver låna för att förvärva aktier i företaget. Tanken är att bestämmelsen ska tillämpas mycket restriktivt.¹³⁴ Därför torde vissa villkor knytas till dispensen, till exempel att lånet betalas ut direkt till den som sålt företaget. På så sätt kan det förhindras att lånet används för köparens privata konsumtion.¹³⁵

Om en utomstående person vill köpa ett företag och behöver låna för att anskaffa aktierna bör enligt yttrande i förarbetena ”kunna krävas att köparen betalar en större del av köpeskillingen kontant”¹³⁶. Detta sätt har använts endast i några fall när det gäller aktieförvärv mellan bolag. Det som istället har tillmätts stor betydelse som säkerhet är köparens återbetalningsförmåga.¹³⁷

Enligt tidigare förarbeten skulle stor vikt läggas vid om säkerhet hade ställts för lånebeloppet för att dispens skulle kunna ges. Även vikt skulle läggas vid om normala villkor fanns beträffande ränta och amortering. Efter 1977 års lagändring mildrades dock kravet på fullgjord säkerhet.¹³⁸

---

¹³² Cerin, C., Skatteverket, Intervju 2006-05-11

¹³³ Skatteverkets minnesanteckningar, 2005, s 3

¹³⁴ Prop. 1977/78:41 s. 24

¹³⁵ Ibid., s. 38

¹³⁶ Ibid.

¹³⁷ Skatteverkets minnesanteckningar, 2005, s. 5

¹³⁸ Prop. 1977/78:41 s. 24, 38

Vid aktieförvärv på kredit kan man oftast utgå från att kreditkostnaden är inräknad vid beräkning av priset på aktierna. I dessa fall är det därför inte nödvändigt att ränta erläggs för att dispens ska kunna erhållas.¹³⁹ Enligt förarbetena bör Skatteverket kunna tillåta lån med amorteringstider upp till 25 år och i undantagsfall ännu längre när det gäller dispens från förvärvslåneförbudet¹⁴⁰.

Ett ärende där amortering av lånet skulle ske på relativt lång tid men på kortare tid än 25 år var dnr 57950-05. I ärendet hade ett bolag förvärvat aktier i två bolag och skulle vidareöverlåta dessa till sitt helägda dotterbolag. Betalning skulle ske genom att dotterbolaget ställde ut ett räntebärande skuldebrev, vilket skulle amorteras på 20 år. Låntagaren ansåg att det förelåg särskilda omständigheter då lånet inte var ett sådant lån som förvärvslåneförbudet avser att förhindra, det vill säga skatteflykt och att motverka att en köpare finansierar förvärvet av ett bolag med dess egna kapital. Låntagaren motiverade även i sin ansökan att transaktionen är helt koncernintern. Dispens medgavs av Skatteverket. Även detta ärende behandlar ett förvärv av aktier i ett dotterbolag som finansieras med ett lån från moderbolaget och således hade även denna transaktion varit laglig idag.

Ett annat ärende där Skatteverket fann att särskilda omständigheter förelåg var i dnr 581461-05. Ansökan avsåg ett koncernmoderbolags försäljning av aktierna i ett dotterbolag till ett annat bolag. Aktierna i säljande och köpande bolag ägdes av samma fysiska person. Betalning skulle enligt ansökan ske genom att köparen skulle överta säljarens lån hos det köpta bolagets dotterbolag, varigenom ett gäldenärsbyte skulle ske. Eftersom transaktionen innebar att lån upptas hos det köpta bolagets dotterbolag för förvärv av aktier i annat koncernbolag, skulle detta strida mot låneförbudet. Skatteverket medgav undantag från låneförbudsbestämmelserna, då de ansåg att åberopade omständigheter i ärendet utgjorde sådana skäl för undantag.

Idag är det få beslut som överklagas till regeringen. Enligt Skatteverket visar regeringsbesluten på en liberal inställning från regeringens sida i dispensärenden.¹⁴¹

---

¹³⁹ Skatteverkets minnesanteckningar, 2005, s. 5

¹⁴⁰ Prop. 1977/78:41 s.37

¹⁴¹ Skatteverkets minnesanteckningar, 2005, s. 3

---

4. Analys

Kapitlet inleds med en analys av vilka de synnerliga skälen kan vara som medför att beskattning underlåts. Till grund för Regeringsrättens bedömning har de nämnt ett antal faktorer, vilka vi har utgått från i analysen. Vidare analyseras, till stor del utifrån förarbetena, vilka de särskilda omständigheterna är som kan medför dispens.

4.1 Synnerliga skäl

Synnerliga skäl innebär att mycket starka skäl ska till för att dispens ska medges eller att beskattning av det förbjudna lånet ska underlåtas. Enligt Regeringsrätten kan undantag endast göras i extraordinära fall, där en beskattning av lånebeloppet med hänsyn till omständigheterna framstår som oskälig eller stötande.

Det är svårt att peka på de enskilda faktorerna som kan medföra att beskattning kan underlåtas, då Regeringsrätten betonar en helhetsbedömning där alla omständigheter ska ligga till grund för beslutet. Regeringsrätten nämner i rättsfallen en del omständigheter som kan ha stor betydelse vid bedömning om synnerliga skäl föreligger. Omständigheter som Regeringsrätten anser kan vara av särskild betydelse kan vara förhållandena vid lånets tillkomst, lånets samband med bolagets verksamhet, syftet med lånet, bolagets säkerhet för fordran, lånetidens längd, låntagarens återbetalningsförmåga, risken för undandragande av skatt och om lånet har återbetalats. Nedan kommer vi att redogöra för dessa omständigheter.

4.1.1 Förhållanden vid lånets tillkomst

I de rättsfall som vi har studerat har vi inte sett att domstolarna har lagt större vikt vid förhållanden vid lånets tillkomst. I RÅ 2004 ref. 116 var förhållandena vid lånets tillkomst att låntagaren snabbt behövde pengar för att inte förlora den erlagda handpenningen och att banken gav låntagaren rådet att istället ta ett lån från bolaget. Regeringsrätten fäste, vad vi kan se, ingen större vikt vid dessa förhållanden, utan poängterade istället andra omständigheter. Även Persson Österman påpekade detta och hävdade att han förstått bättre om det unika i situation, som förhållanden vid lånets

tillkomst, hade betonats. I Kammarrättsfallet 3446-2000 hävdade låntagaren att synnerliga skäl borde föreligga då lånet bland annat tillkom av misstag. Kammarrätten lägger inte någon vikt vid denna omständighet, vilket torde innebära att den inte har betydande påverkan för att synnerliga skäl ska anses föreligga. Ett annat fall där förhållandena vid lånets tillkomst var speciella var i Kammarrättsfallet 2072-04. Låntagaren var inte medveten om att pengarna som han förvarade i hemmet kunde klassificeras som ett förbjudet lån och därav kan sägas att det förbjudna lånet uppstod av misstag. Inte heller här lade Kammarrätten vikt vid detta.

Utifrån de ovan diskuterade rättsfallen kan vi konstatera att ett lån som blivit taget av misstag inte kan utgöra sådana förhållanden som räcker för att synnerliga skäl ska anses föreligga. Det är möjligt att det finns andra förhållanden vid lånets tillkomst som kan räcka för att synnerliga skäl ska anses föreligga, men några sådana förhållanden har inte förekommit i de rättsfall som vi tagit del av.

4.1.2 Lånets samband med bolagets verksamhet och dess syfte

Lånets samband med bolagets verksamhet och lånets syfte har haft avgörande betydelse vid bedömning om ett förbjudet lån föreligger, men faktorn har även haft betydelse vid avgörande om synnerliga skäl föreligger. Enligt förarbetena får lånet inte utnyttjas i skatteflyktssyfte, vilket leder till att dispens inte får ges om lånet ska användas för privat konsumtion. Detta är Skatteverket mycket angelägna om att framföra i rättsfallen. I RÅ 2004 ref. 115 fann inte Regeringsrätten stöd i låntagarens bokföring att lånet var tagit för verksamheten, vilket blev en avgörande faktor för att synnerliga skäl inte skulle anses föreligga. Även i RÅ 2004 not. 192, där inte heller synnerliga skäl ansågs föreligga, var detta en av de avgörande faktorerna. Dock har Regeringsrätten i ett rättsfall, RÅ 2004 ref. 116, bedömt att synnerliga skäl föreligger trots att lånet är tagit för privat bruk. Skatteverket hävdade i detta rättsfall att dispens inte skulle ha medgetts eftersom lånet var tagit för privat bruk. Regeringsrätten gick dock inte på Skatteverkets linje utan såg andra faktorer som avgörande vid bedömningen. Detta visar att lånet inte måste ha samband med bolagets verksamhet, men då måste andra viktiga faktorer finnas för att frångå denna faktor. Även i Kammarrättsfallet 2072-04 diskuterades lånets samband med verksamheten då en del av lånet använts till att betala av bolagets lån. Trots att allt tydde på att pengarna använts till detta ändamål beslöt Kammarrätten att

låntagaren skulle beskattas för hela beloppet. Detta är det enda rättsfall där vi funnit att delar av lånet har använts i verksamheten. Utifrån detta kan vi se att trots att ett lån har använts för bolagets räkning innebär detta inte att synnerliga skäl föreligger för att underlåta beskattning. I RÅ 2005 not 4 hävdade låntagaren att syftet med lånet var att en del av markområdet åter skulle säljas till bolaget efter fastighetsregleringen. Enligt Regeringsrätten utgjorde inte detta synnerliga skäl för att beskattning skulle kunna underlåtas.

4.1.3 Bolagets säkerhet för fordran

I doktrinen har det hävdats att säkerheten kan ha stor betydelse för att synnerliga skäl ska föreligga. Själva tanken med låneförbudet är att skydda kapitalet i bolaget, vilket en god säkerhet kan göra. I RÅ 2004 ref. 116 lade Regeringsrätten stor vikt vid den bostadsrätt som hade pantsatts som säkerhet. Regeringsrätten fann att den, tillsammans med andra faktorer, utgjorde tillräckligt betryggande säkerhet för att kunna underlåta beskattning av lånebeloppet. Huvudskälet till att utgången blev att synnerliga skäl förelåg anser vi vara att lånet ej utgjorde något hot mot bolagets borgenärer eftersom en betryggande säkerhet hade ställts. Följden blev att ett av lagens huvudsyfte, att skydda borgenärerna, upprätthölls. I RÅ 2004 not. 192 fann Regeringsrätten att säkerheten, att låntagaren kunde låna pengar av sin far, inte var tillräckligt god. Lindskog hävdar att säkerheten inte måste vara ett krav för att synnerliga skäl ska anses föreligga, men utifrån domstolarnas bedömningar finner vi att det har lagts stor vikt vid denna faktor.

Vi kan, efter att studerat rättsfallen, konstatera att det är svårt att utläsa vad en betryggande säkerhet är eftersom många faktorer ligger till grund vid en bedömning. Regeringsrätten ger ingen anvisning om vilken säkerhet som krävs för att borgenärsskyddet ska uppfyllas, men vi kan konstatera utifrån RÅ 2004 ref. 116, att en pantsättning av en bostadsrätt kan vara en betryggande säkerhet. Det är dock viktigt att uppmärksamma att enbart en betryggande säkerhet inte behöver innebära att synnerliga skäl föreligger.

4.1.4 Lånetidens längd och återbetalningstidpunkt

En annan faktor som domstolarna lägger stor vikt vid är lånetidens längd. Även enligt doktrinen kan omständigheten att lånet är kortfristigt vara en anledning till att synnerliga skäl föreligger. I RÅ 2004 ref. 116 lades stor vikt vid att lånet var kortfristigt. Lånet i sig hade inte betalats tillbaka innan beskattningsårets slut men relativt snabbt därefter. Regeringsrätten godtog låntagarens argument om att han hade tänkt betala tillbaka innan årsskiftet men att omständigheterna, att betalningen av bostadsrätten blev försenad, gjorde att så inte blev fallet. I RÅ 2004 ref. 115 var lånetiden lika kort som i RÅ 2004 ref. 116, men synnerliga skäl ansågs inte föreligga. Utifrån detta kan vi, i likhet med Persson Österman, konstatera att enbart en kort återbetalningstid inte räcker för att underlåta beskattning, utan andra omständigheter måste föreligga. Skatteverket hävdar i rättsfallet att för att underlåta beskattning måste lånet återbetalas innan årsskiftet. En del av lånesumman i RÅ 2004 ref. 115 hade betalats tillbaka innan årsskiftet och denna del av lånet beskattades inte. Ett rättsfall där Regeringsrätten fann att lånetiden hade varit alltför lång var i RÅ 2004 not. 192 där den omfattade ett och ett halvt år. Även i Kammarrättens dom, 3446-2000, där lånet var helt återbetalat, blev utgången att synnerliga skäl inte förelåg för att underlåta beskattning eftersom återbetalningstiden på tre år var allt för lång. I förarbetena anges att det inte får vara ett rullande lån vilket också konstateras i Kammarrättens dom 7003-2001 där synnerliga skäl inte ansågs föreligga på grund av denna omständighet.

Utifrån diskuterade rättsfall finner vi att lånetiden måste vara kort för att synnerliga skäl ska kunna föreligga, men att enbart denna faktor inte räcker för att underlåta beskattning. Regeringsrätten uppger inte i rättsfallen vad de anser vara en kort återbetalningstid. Vi kan dock konstatera, utifrån 2004 ref. 115, att om lånet betalats tillbaka innan årsskiftet och det inte handlar om ett rullande lån, sker ingen beskattning.

4.1.5 Låntagarens återbetalningsförmåga

Doktrinen hävdar att låntagarens betalningsförmåga är den primära säkerheten, dock var denna faktor viktigare förr vid bedömning om synnerliga skäl förelåg. Vi har inte funnit att domstolarna har diskuterat denna faktor vid sina bedömningar i de rättsfall vi har erhållit och kan därför inte dra några slutsatser om dess betydelse idag.

4.1.6 Risken för undandragande av skatt

Ett annat syfte till uppkomsten av låneförbudet var att lånet inte får utnyttjas i skatteflyktssyfte. Denna faktor finner vi går ihop med lånets samband med verksamheten eftersom lån enligt förarbetena inte får ges för privat bruk eftersom detta kan innebära skatteflykt. Vi finner därför att denna faktor har stor betydelse för bedömningen om synnerliga skäl föreligger. Regeringsrätten fann i RÅ 2004 ref. 114 denna faktor avgörande för att synnerliga skäl inte skulle föreligga. I RÅ 2004 ref. 115 ansåg Regeringsrätten att låntagaren hade försökt vinna skatteförmåner och därför förelåg inte synnerliga skäl för att underlåta beskattning. I likhet med Persson Österman finner vi att synnerliga skäl inte föreligger om lånet ser ut att ha tagits för att vinna skatteförmåner.

Regeringsrätten går inte närmare in på vad de menar med de olika faktorerna, men enligt Löfgren torde det med risken för undandragande av skatt avses om lånet deklarerats öppet eller inte. Därför har vi även studerat detta i rättsfallen. Vi kan dock inte finna att domstolarna vid sin bedömning om synnerliga skäl föreligger, lagt någon vikt vid detta. Vid en jämförelse av utgången i rättsfallen kan vi inte se några samband mellan om lånet deklarerats öppet och om synnerliga skäl ansetts föreligga. Vi kan enbart finna att huruvida lånet har deklarerats öppet eller inte, har avgörande betydelse för om skattetillägg ska utgå.

4.1.7 Räntan

En faktor som Regeringsrätten inte nämner bland de omständigheter som de anser vara av särskild betydelse är räntan. Vi har dock i rättsfallen sett att Regeringsrätten har lagt vikt vid den i sina bedömningar, särskilt i RÅ 2004 ref. 116 där den ansågs vara en av de faktorer som hade avgörande betydelse. Även i RÅ 2004 ref. 114, där låntagaren hade stora ränteförmåner i och med det upptagna lånet, lade Regeringsrätten stor vikt vid denna faktor i sin bedömning att synnerliga skäl inte förelåg. Doktrinen har också framfört att en marknadsmässig ränta kan ha betydelse. I flera rättsfall, bland annat i RÅ 2004 not. 192, har ränta erlagts men synnerliga skäl har ej ansetts föreligga, vilket tyder på att enbart en marknadsmässig ränta inte räcker för att underlåta beskattning. Dock kan ränta vara en av de omständigheter som krävs för att synnerliga skäl ska anses föreligga.

4.2 Särskilda omständigheter

För att få dispens från förvärvslåneförbudet krävs att det föreligger särskilda omständigheter, vilket är ett mildare begrepp än synnerliga skäl. Detta torde innebära att det är lättare att få dispens från förvärvslåneförbudet än närståendelåneförbudet. Det har varit svårare att få fram vilka de särskilda omständigheterna kan vara. Detta beror delvis på att vi inte har funnit några rättsfall. I analysen har vi istället fått lägga stor vikt vid förarbeten eftersom de belyser motiven till lagen. Eftersom det är Skatteverket som beslutar i dispensärenden, har även deras bedömningar legat till grund för analysen.

Utifrån förarbetena kan vi konstatera att det finns tre fall där dispens från förvärvslåneförbudet ska kunna medges. Dessa är generationsväxlingsfall, när en delägare vill bli utlöst och när en utomstående vill förvärva aktier i bolaget.

4.2.1 Generationsväxlingsfall

Enligt förarbeten är det av mycket stor betydelse att det vid generationsskiften i mindre bolag finns möjlighet att lämna lån och ställa säkerhet. Vi har från Skatteverket fått ta del av ett sådant ärende, dnr 284455-06. Skatteverket motiverar inte sitt beslut med annat än att det är ett generationsväxlingsfall och enligt praxis får då dispens medges.

4.2.2 Fall då en delägare vill bli utlöst

Det kan finnas stor anledning att kunna medge undantag från förvärvslåneförbudet när en delägare vill bli utlöst. Detta eftersom problem, som till exempel att behålla bolaget inom familjen, kan uppstå för övriga delägare om inte möjligheten finns att ta ett lån från eget bolag. Dock borde det även beaktas att om låntagaren behöver ta lån från bolaget för att lösa ut en delägare torde detta bero på att han eller hon inte har andra möjligheter att betala. Ur borgenärsynpunkt kan detta vara farligt och därför är det viktigt att borgenärsskyddet beaktas i dessa fall, vilket även framhålls i förarbetena. Vi har tyvärr inte erhållit några ärenden som berör denna situation, vilket gör att analysen grundar sig på förarbeten.

4.2.3 Fall då en utomstående vill förvärva aktier från bolaget

I förarbetena ges möjlighet för en utomstående att förvärva aktier från bolaget, men dispens bedöms mycket restriktivt. Eftersom vi inte har några fall som behandlar denna situation kan vi inte närmare precisera vilka omständigheter som måste föreligga för att dispens ska kunna ges när en utomstående vill förvärva aktier i ett bolag. Dock måste det förhindras att låntagaren kan förfoga över pengarna för privat konsumtion. I förarbetena anges att detta kan ske genom att villkor knyts till transaktionen. Eftersom en mycket restriktiv bedömning görs torde dispens medges endast i ytterst få fall.

De tre ovan nämnda punkterna har vi funnit när vi studerat förarbetena. Från det material vi erhållit från Skatteverket har vi dock funnit ytterligare en omständighet som kan ha betydelse vid beslut om dispens. Denna omständighet redogör vi för nedan.

4.2.4 Omstruktureringsfall

Skatteverket nämner även att omstrukturering kan vara en anledning till att dispens kan medges. Vi fick ta del av två ärenden där en omstrukturering skulle ske i koncernen, dnr 593069-05 och 416456-05. Efter lagändringen som trädde ikraft den 1 januari 2006, då det blev tillåtet för moderbolag att sälja dotterbolagets aktier på kredit, hade dock dessa två fall varit lagliga. Skatteverket hade en tid innan lagstiftningen trädde ikraft intagit en generösare dispensprövning i dessa fall, eftersom de kände till att lagförändringen skulle ske. Det är därför svårt för oss att se om det är omstruktureringen i sig som gjort att dispens medgetts eller om det var den generösa dispensprövningen som var avgörande vid Skatteverkets beslut.

Utifrån de minnesanteckningar som vi tagit del av från Skatteverket hänvisar de ofta till förarbeten och därför torde dessa vara viktiga när dispensmyndigheten gör sina bedömningar om dispens ska medges. Ett av motiven bakom låneförbudet är att skydda borgenärerna och således får dispens för aktieförvärv inte äventyra borgenärsintressena. I de ansökningar som vi tagit del av har låntagaren framhållit detta som en omständighet till att dispens ska medges. I och med att Skatteverket har godkänt ansökningarna och de omständigheter som låntagaren åberopat, att borgenärerna skyddas, torde de ha lagt vikt vid denna omständighet.

---

5. Slutsats

I detta avslutande kapitel sammanfattas uppsatsens resultat. Ett syfte var att undersöka vilka de synnerliga skälen är för att underlåta beskattning. De faktorer vi fann var säkerhet, marknadsmässig ränta och återbetalningstid. Det var de här faktorerna tillsammans som gjorde att synnerliga skäl förelåg. De omständigheter som kan medföra att dispens medges från förvärvslåneförbudet är generationsväxlingsfall, om en delägare vill bli utlöst och i ytterst få fall då en utomstående vill förvärva aktier i bolaget. Genom att en noggrann bedömning görs av domstolarna och Skatteverket kan syftet med låneförbudet upprätthållas och borgenärerna skyddas.

För att dispens ska kunna medges krävs att synnerliga skäl eller särskilda omständigheter ska föreligga. Även för att underlåta beskattning krävs att synnerliga skäl föreligger, vilket innebär att starka skäl måste finnas. Detta visar också de rättsfall som vi har studerat då det endast i ett rättsfall har förelagat synnerliga skäl. Som vi nämnt har Regeringsrätten angett olika faktorer som är av särskild betydelse vid bedömningen om synnerliga skäl ska anses föreligga. De nämner dock inte vilken faktor som de lägger mest vikt vid och vilka som är av mindre betydelse vid deras bedömning. Regeringsrätten påpekar även att undantag endast kan göras i extraordinära fall där en beskattning framstår som oskälig och stötande. Detta har gjort att vi själva har fått studera vilka faktorer som kan vara avgörande för att underlåta beskattning.

De faktorer som vi har funnit avgörande för om synnerliga skäl föreligger är *säkerhet, marknadsmässig ränta och återbetalningstiden*. Det är viktigt att observera att det är de här faktorerna tillsammans som har gjort att beskattning har underlåtits. Vi har även funnit att det inte går att peka på endast en faktor som är avgörande i domstolarnas beslut, utan det är *helheten* i rättsfallen som bedöms. Säkerheten finner vi har haft en stor påverkan. En god säkerhet skyddar borgenärerna, vilket är ett av låneförbudets syfte. Det andra syftet med lagen är att hindra skatteflykt, vilket innebär att lånet inte får tas för privat bruk. Detta är en faktor som Skatteverket lägger stor vikt vid i rättsfallen, men som Regeringsrätten i ett av rättsfallen inte tycks anse som nödvändig för att synnerliga skäl ska kunna föreligga. En annan faktor som vi har funnit att Skatteverket lägger stor vikt vid är återbetalningstiden. De hävdar att

återbetalning ska ske före årsskiftet för att beskattning ska kunna underlåtas. Uppsatsen visar att även domstolarna lägger stor vikt vid återbetalningstiden, men att någon absolut gräns inte finns för att synnerliga skäl ska föreligga. Vi anser att detta kan bero på att domstolarna vill gardera sig ifall andra omständigheter skulle föreligga, till exempel rullande lån. Att lånet betalats tillbaka under låneåret kan enligt förarbetena innebära att det inte ska beskattas, vilket också uppsatsen visar. Dock sker beskattning, i enlighet med förarbetena, om det är ett rullande lån. Även att marknadsmässig ränta erlagts är en omständighet som vi finner har haft betydelse för möjligheten att underlåta beskattning.

Utifrån rättsfallen har vi funnit att domstolarna och Skatteverket varit relativt eniga i sina bedömningar. Dock har de i ett rättsfall skiljt sig åt. I likhet med Nerep har vi funnit att möjligheten att undgå beskattning förekommer mycket sällan vid närståendelån. Detta torde bero på att domstolarna och Skatteverket beaktar syftet med lagen och att mycket starka skäl ska till för att synnerliga skäl ska föreligga.

För att få dispens från förvärvslåneförbudet krävs att det föreligger särskilda omständigheter, vilket är ett mildare begrepp än synnerliga skäl. Detta innebär att kraven inte är lika hårda för att få dispens från förvärvslåneförbudet som närståendelåneförbudet. Utifrån det material som vi erhållit, där Skatteverket har medgivit dispens i samtliga ärenden, anser vi att det finns en tendens som stödjer detta. Eftersom vi inte funnit material från domstolarna som berört uppsatsens frågeställning har vi i denna del av uppsatsen fått utgå mycket från förarbeten. Vi har dock uppmärksammat att Skatteverket ofta hänvisar till förarbetena och därför torde dessa vara viktiga när de gör sina bedömningar om dispens ska medges. Då vi har studerat förarbeten har vi funnit tre särskilda omständigheter som kan föreligga för att dispens ska kunna medges. Det ena är vid *generationsväxlingsfall*, här har vi fått en viss bekräftelse från Skatteverket då de har medgivit dispens i ett sådant fall. En annan omständighet är då en *delägare vill bli utlöst* och övriga delägare måste låna pengar från bolaget för att lösa ut denna. Om dispens inte skulle medges, i till exempel familjeföretag, skulle konsekvenserna kunna bli att företaget inte längre kan behållas i familjen. Den tredje och sista omständigheten som förarbetena nämner är då en *utomstående person vill förvärva aktier i ett företag*. Dispens från denna omständighet ska bedömas mycket restriktivt och endast i ytterst få fall torde en helt utomstående person få dispens i detta syfte. Enligt vår mening är det i dessa fall som det föreligger störst risk för borgenärerna, varför ett medgivande av dispens borde beaktas mycket noga.

Från Skatteverket framkom även att *omstrukturering* är en faktor som kan ha betydelse för om dispens ska ges vid förvärvslån. Det har dock varit svårt för oss att finna stöd för detta eftersom det material vi erhållit har varit begränsat.

Efter en samlad bedömning av närståendelåneförbudet och förvärvslåneförbudet finner vi att dispens inte medför att syftet bakom låneförbudet frångås. Genom att en noggrann bedömning görs av domstolarna och Skatteverket kan syftet med låneförbudet upprätthållas och borgenärerna skyddas.

Källförteckning

Offentligt tryck

- Prop. 1973:93   Förslag till lag om konvertibla skuldebrev m.m.
- Prop. 1975:103   Förslag till ny aktiebolagslag m.m.
- Prop. 1977/78:41   Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)
- Prop. 1989/90:110   Reformerad inkomst- och företagsbeskattning, Del 1
- Prop. 1999/00:15   Lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:2000)
- Prop. 2004/05:85   Ny aktiebolagslag, Del 1 Lagtext och överväganden
- Prop. 2004/05:85   Ny aktiebolagslag, Del 2 Författningskommentar

Litteratur

- Andersson, M., Saldén Enérus, A. & Tivéus, U. (2005) *Inkomstskattelagen, En kommentar. Del 1*, 5 uppl., Stockholm: Norstedts Juridik AB, ISBN: 91-39-01106-2
- Grosskopf, G. (1990) *Vinstbolag – aktiebolags- och skatterättsliga frågor*, 2 uppl., Malmö: Snogeholms utbildnings AB, ISBN: 91-88134-67-5
- Karlsson, B. (1981) *Dispens från låneförbudet enligt aktiebolagslagen*, Ur skrifter utgivna av juridiska föreningen i lund, Lund: Studentlitteratur, ISBN 91-544-1351-6
- Kedner, G., Roos, CM. & Skog, R. (1996) *Aktiebolagslagen del II (10-19 kap.) med kommentarer*, 5 uppl., Göteborg: Norstedts juridik AB, ISBN: 91-38-50330-1
- Lindskog, S. (1995) *Aktiebolagslagen 12:e och 13:e kapitel*, 2 uppl., Stockholm: Juristförlaget.
- Nerep, E. (1994) *Aktiebolagsrättsliga studier – särskilt om kapitalskyddet*, Stockholm: Juristförlaget, ISBN: 91-7598-649-3
- Peczenik, A. (1995) *Juridikens teori och metod*, Göteborg: Norstedts juridik ISBN: 91-38-50451-0
- Rodhe, K. (2002) *Aktiebolagsrätt*, 20 uppl., Stockholm: Norstedts Juridik AB. ISBN: 91-39-20302-6
- Sandström, T. (2005) *Svensk aktiebolagsrätt*, Stockholm: Norstedts Juridik, ISBN: 91-39-20373-5

Skatteverkets handledning (2006) *Handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet m.m. vid 2006 års taxering, del 3*. Avesta: Fritzes, ISBN:91-38-32270-6

Sund, L-G. (2001) *Generationsskifte av små och medelstora familjeägda aktiebolag*, Stockholm: Iustus Förlag AB, ISBN:91-7678-482-7

Löfgren, K. & Kornfeld, M. (2002) *Personligt ansvar*, 3 uppl., Stockholm: Norstedts Juridik AB, ISBN: 91-39-10507-5

Rättsfall

KR i Göteborg, mål nr. 7003-2001

KR i Stockholm, mål nr. 3446-2000

KR i Sundsvall, mål nr. 2072-04

NJA 1951 s. 6

RÅ 2003 ref. 60

RÅ 2004 ref. 114

RÅ 2004 ref. 115

RÅ 2004 ref. 116

RÅ 2004 not. 192

RÅ 2005 not. 4

Dispensärende från Skatteverket

Dnr: 1 12 593069-05/5933

Dnr: 1 12 416456-05/5933

Dnr: 1 12 57950-05/5933

Dnr: 1 12 581461-05/5933

Dnr: 1 12 284455-06/5933

Artiklar

Löfgren, K. (2005) Reflektioner över beskattning för s.k. förbjudet lån från aktiebolag. *Svensk skattetidning* 2005 nr. 1 s. 81-87

Sten, L., (1993/1994) *Juridiskt Tidsskrift* nr. 4-93/94

Österman Persson, R. (2005) Mer om förbjudna lån. *Skattenytt* 2005 nr. 1/2 s. 55-58

Personlig kommunikation

Cerin, C. Skatteverket i Stockholm. Intervju 2006-05-11

Fexler, T. Skatteverket i Kristianstad. Intervju 2006-05-04

Övrigt

Skatteverkets minnesanteckningar, Rättsenheten Stockholm, 2005-06